
Kyrkomötet
Motion 2015:46
av Gunvor Torstensson och Hans-Olof Andrén

Församlingsrådets uppgifter

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt tydliggöra kyrkoordningens bestämmelser om församlingsrådets ansvar för församlingens grundläggande uppgift.

Motivering

Från den 1 januari 2014 har en församling som ingår i ett pastorat ett församlingsråd som styrelse. Kyrkoordningen (KO) 2 kap. 1 § anger att församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission, och att det är församlingen som ansvarar för den kyrkliga verksamheten för alla som vistas i församlingen. Detta gäller alla församlingar, oavsett om de ingår i ett pastorat eller är självständiga ("församling som inte ingår i ett pastorat" i KO). Församlingsrådet är församlingens styrelse (2 kap. 8 §) och dess huvuduppgift är alltså att (tillsammans med kyrkoherden, 5 kap. 2 §) ansvara för att den grundläggande uppgiften fullgörs i församlingen. Den konkreta verksamheten måste utformas med de förutsättningar och möjligheter som finns lokalt, och som församlingsrådet bör känna bäst. I många fall, särskilt i små församlingar, behöver delar av den grundläggande uppgiften utföras i samverkan med andra församlingar i pastoratet eller på pastoratsnivå. Detta ska framgå av församlingsinstruktionen, och pastoratets kyrkoråd har (tillsammans med kyrkoherden) därför fått det övergripande lokala ansvaret för att pastoratets församlingar fullgör sin grundläggande uppgift. Men huvudansvaret ligger fortfarande på församlingsrådet tillsammans med kyrkoherden.

Kyrkoordningen uttrycker församlingsrådets ansvar på ett sätt som förefaller vara svårt att uppfatta. I 4 kap. 21 § står det att "församlingsrådet ska fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen och i församlingsinstruktionen samt de övriga uppgifter som kyrkorådet beslutar". (De "övriga uppgifterna" avser de frågor av förvaltningskaraktär som kyrkorådet kan ha uppdragit åt församlingsrådet, t.ex. ekonomiskt ansvar eller personalansvar.) I de uppgifter som anges i kyrkoordningen återfinns en mängd paragrafer om ansvaret för den egna kyrkan, kollekt, val av kyrkvårdar och att utveckla och utforma församlingens gudstjänster. En sammanställning finns i den mall för arbetsordning för kyrkoråd i pastorat som Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation tagit fram; här beskrivs församlingsrådets uppgifter så här:

1. Församlingsrådet är styrelse i en församling som ingår i ett pastorat. (2 kap. 8 §)

2. Om ärendet särskilt angår en församling i ett pastorat ska församlingsrådet ha beretts tillfälle att yttra sig i ärendet. (3 kap. 22 §)
3. Om församlingen ingår i ett pastorat väljer församlingsrådet kyrkvärddar för mandatperioden. (4 kap. 19 §)
4. Församlingsrådet ska fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen och i församlingsinstruktionen samt de övriga uppgifter som kyrkorådet beslutar.
(4 kap. 21 §)
5. Församlingsrådet och kyrkoherden har gemensamt ansvar för gudstjänstlivets utformning och utveckling. (17 kap. Inledning)
6. Församlingsrådet får efter samråd med församlingens präster och kyrkomusiker besluta vilka i Den svenska kyrkohandboken angivna former av huvudgudstjänst som utöver högmässa ska användas i församlingen. (17 kap. 6 §)
7. En gudstjänst tillsammans med en församling i ett annat kristet trossamfund får firas som huvudgudstjänst om församlingens församlingsråd medger det. Innan församlingsrådet fattar ett sådant beslut ska det samråda med församlingens präster och kyrkomusiker och inhämta tillstånd från domkapitlet. (17 kap. 7 §)
8. Kyrkoherden beslutar efter samråd med församlingens församlingsråd, präster och kyrkomusiker om huvudgudstjänstens uppbyggnad och utformning. (17 kap. 8 §)
9. Kyrkoherden fastställer efter samråd med församlingens församlingsråd, präster och kyrkomusiker en plan för församlingens gudstjänster. Vid oenighet mellan församlingsrådet och kyrkoherden om gudstjänstplanen får ärendet föras till domkapitlet för beslut. (17 kap. 9 §)
10. I huvudgudstjänsten får vid ett visst tillfälle eller under en viss tid användas någon annan gudstjänstordning eller musik än den som ingår i Den svenska kyrkohandboken och andra psalmer eller församlingssånger än de som ingår i Den svenska psalmboken. Beslut om detta fattas av kyrkoherden efter samråd med församlingens präster och kyrkomusiker och efter medgivande av församlingsrådet. Ett sådant beslut ska genast anmälas till domkapitlet. (18 kap. 6 §)
11. Kyrkoherden får bjuda in den som är behörig att leda nattvardsfirandet i något annat kristet trossamfund att biträda vid en nattvardsgudstjänst i församlingen. Innan kyrkoherden gör en sådan inbjudan ska han eller hon samråda med församlingens övriga präster och församlingsrådet ska ge sitt medgivande. (20 kap. 6 §)
12. Frågor om upplåtelse av kyrka för andra ändamål än de som avses i 1 och 2 §§ prövas av församlingens församlingsråd. Innan församlingsrådet beslutar om upplåtelse av kyrkan ska kyrkoherden, om han eller hon är förhindrad att delta i beslutet, ges tillfälle att yttra sig om det är möjligt. Församlingsrådet får uppdra åt kyrkoherden, eller åt en särskild avdelning bestående av kyrkoherden och andra ledamöter eller ersättare i församlingsrådet, att på rådets vägnar besluta i ärenden om upplåtelse av kyrka. (41 kap. 3 a, 4-6 §§)

13. Församlingens församlingsråd beslutar om församlingskollekt och bestämmer i samband med det såväl ändamålet med kollekten som vid vilket gudstjänstillfälle kollekten ska tas upp. (43 kap. 6 §)
14. En rikskollekt eller stiftskollekt som har bestämts till en viss dag får av församlingens församlingsråd flyttas till en annan dag under året, om det finns synnerliga skäl och domkapitlet medger det. (43 kap. 7 §)
15. När det gäller en gemensam församlingsinstruktion ska kyrkorådet även samråda med församlingsråden inom pastoratet. (57 kap. 5 §)
16. Fråga om ändring av församlingsinstruktionen får väckas av församlingsrådet. (57 kap. 6 §)

Det är inte så lätt att genomskåda, att i punkterna 1 och 4 döljer sig huvudansvaret för församlingens grundläggande uppgift som beskrivs i 2 kap. 1 § – någon hänvisning till denna paragraf finns heller inte! I förarbetet till bestämmelserna, utredningen *Närhet och samverkan* (SKU 2011:2), hänvisas i kyrkoordningss-kommentaren till 4 kap. 22 § till skrivningen i avsnitt 7.4.3. Där sägs:

Församlingsinstruktionen blir viktig när det gäller att i det konkreta fallet utmejsla församlingsrådets ansvarsområde. Som framgår nedan i avsnitt 7.5 ska det av församlingsinstruktionen framgå hur ansvaret för den grundläggande uppgiften är fördelat mellan församlingarna och pastoratet.

Om en ny församlingsinstruktion inte hunnit färdigställas är det alltså av vikt att församlingsråd och kyrkoråd kommer överens om vad av den grundläggande uppgiften som ska göras i samverkan mellan församlingar eller på pastoratsnivå, och vad som ska göras av församlingen ensam, så att församlingsråden är på det klara med sitt ansvarsområde.

Eftersom inrättandet av församlingsråd är nytt, följs det som går att utläsa i kyrkoordningen och tolkas som att församlingsråden har ett begränsat ansvarsområde som endast gäller gudstjänstlivet. Men den grundläggande uppgiften är en och det går inte att lyfta ut gudstjänstfirandet som ett isolerat område. Otydligheten och tolkningen skapar förvirring och frustration bland ledamöter i församlingsråd, eftersom man upplever sig vald till ett otydligt styrelseuppdrag. Det är angeläget att det skapas en större tydlighet när det gäller församlingsrådets uppgift och ansvar, och vi föreslår att kyrkostyrelsen ges ett sådant uppdrag. Detta kan ske genom informationsinsatser, utbildningsinsatser, dialog med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, osv. Det kan också prövas om kyrkoordningen i något stycke kan behöva förtydligas. Exempelvis står det i 5 kap. 2 §: ”Kyrkoherden har gemensamt med kyrkorådet ansvar för att församlingens grundläggande uppgift blir utförd.” Denna bestämmelse synes enbart ta sikte på självständiga församlingar; ”kyrkorådet eller församlingsrådet” skulle bättre spegla också situationen i ett pastorat.

Järpås och Göteborg den 17 juli 2015

Gunvor Torstensson (POSK)

Hans-Olof Andrén (POSK)